

سرمقاله

ارز ترجیحی سیاست حمایتی ناکام

ادامه‌از صفحه یک... ثبات قیمتی ایجاد نشود و فشار تورم وارداتی کاهش یابد. اما تجربه چند سال اخیر نشان داده است که این سیاست، به‌رغم حجم عظیم منابع تخصیصی، نه‌تنها نتوانسته‌اثر معناداری بر قدرت خرید مردم بگذارد، بلکه به یکی از پرهزینه‌ترین و در عین حال کم‌اثرترین ابزارهای اقتصادی کشور تبدیل شده‌است. از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ حدود ۱۰۰ میلیارد دلار از ترجیحی در کشور تخصیص یافت. نتهادر سال ۱۴۰۲ این رقم به ۱۸۶ میلیارد دلار رسید و در بودجه ۱۴۰۳ نیز مجوز تخصیص حدود ۱۳۶ میلیارد یوروی برای واردات کالاهای اساسی و دارو صادر شد. این اعداد در مقیاس اقتصاد ایران بسیار بزرگ‌اند؛ چراکه معادل چند سال سرمایه‌گذاری عمرانی یک‌پاک بسته نجات اقتصادی تمام‌عیار هستند.
امادر عمل، تأثیر این حجم از منابع بر سفره خانوارها بسیار ناچیز بوده و در مواردی حتی آن‌ها کمکوس نیز به جا گذاشته‌است. نخستین چالش بزرگ سیاست ارز ترجیحی، شفاف‌نرخ رسمی و بازار آزاداز است. در مقاطع مختلف، تفاوت میان نرخ ترجیحی و نرخ آزاد گاه تا ده‌هزار تومان بوده‌است؛ به‌طور مثال، در حالی که نرخ رسمی ۴۲۰۰ تومانی تعیین شده بود، نرخ بازار آزاد به بیش از ۳۰هزار تومان هم می‌رسید. چنین اختلافی، فضای بزرگی برای شکل‌گیری رانت، فسادو توزیع ناعادلانه منافع ایجاد کرد. در نتیجه، بخش قابل توجهی از کالاهای واردشده با سازارزان، یا هرگز به قیمت مناسب به دست مردم نرسیدند یا حتی از مسیر توزیع قانونی منحرف شدند. به‌این ترتیب، «پارانه ارزی» در واقع به سود واردکنندگان و واسطه‌ها تبدیل شد، نه به حمایت از مصرف‌کننده نهایی.
در دوره اخیر نیز نرخ ۲۸۰۵۰۰ تومانی برای واردات کالاهای اساسی اعمال می‌شود. دولت اعلام کرده که این نرخ تا پایان سال تثبیت خواهد شد، اما نرخ آزاد از در بازار تا بیش از ۱۱۰ هزار تومان نیز افزایش یافته‌است. در چنین وضعیتی، طبیعی‌است که حمایت‌ارزی در سطح مصرف‌کننده ملموس نباشد. برای مثال، با وجود تخصیص ارز ۲۸۰۵۰۰ تومانی برای نهاده‌های دامی، قیمت مرغ در بازار به بیش از ۳۵ هزار تومان رسیده‌است. اگرچه در ظاهر نرخ ترجیحی می‌تواند مانع جهش قیمت شود، اما در عمل شفاف‌بین نرخ رسمی و سازار آزاد موجب می‌شود بخش عمده این حمایت در حلقه‌های میانی زنجیره توزیع گم شود. علاوه‌بر این، تمرکز شدیدتخصیص ارز یکی دیگر از نقاط ضعف این سیاست‌کنونی است. گزارش‌ها نشان می‌دهد که در برخی مقاطع، تنها چند شرکت بزرگ بخش عمده ارز ترجیحی را دریافت کرده‌اند؛ به‌طوری‌که یک مجموعه اقتصادی در نیمه نخست سال ۱۴۰۴ حدود ۲۰ درصد کل ارز ترجیحی تخصیصی را در اختیار داشته‌است. این تمرکز، رقابت سالم را از بین می‌برد و نوعی رانت ساختاری ایجاد می‌کند که در آن، برخی بنگاه‌ها از اختلاف نرخز به‌صورت دائمی منتفع می‌شوند. چنین وضعیتی نه‌تنها عدالت اقتصادی را تضعیف می‌کند، بلکه پهرموری و شفافیت در نظام توزیع را نیز کاهش می‌دهد. از منظر اقتصاد کلان نیز، هزینه فرصت تخصیص چنین حجمی از ارز قابل توجه‌است. در شرایط محدودیت منابع ارزی، اختصاص میلیاردها دلار برای واردات کالاهایی که گاه دارای مشابه داخلی‌اند، به‌معنای از دست دادن فرصت‌های سرمایه‌گذاری مولد است. اگر حتی بخشی از این منابع به سمت توسعه زیرساخت‌ها یا حمایت از تولید داخلی هدایت می‌شد، می‌توانست بازدهی بلندمدت بیشتری برای اقتصاد ایجاد کند. بدین ترتیب، ناکارآمدی در تخصیص، حتی در غیاب فساد مستقیم، همچنان یک ضعف بنیادین و پرهزینه محسوب می‌شود. مشکل دیگر، ضعف نظارت در زنجیره تخصیص تا مصرف است.

یادداشت

معنای پیروزی زهران ممدانی

برای جمهوری خواهان

ادامه‌از صفحه یک... به‌گونه‌ای که دایره صاحبان سرمایه و نفوذ هر روز محدودتر می‌شود و در مقابل، طبقات پایین‌تر جامعه بیش از پیش در فقر و تنگنای اقتصادی فرو می‌روند و سیاست‌های ناولیماریالیستی و نولیبرالیستی آمریکانیز به‌روشنی نشانه‌هایی از شکست را بروز داده‌اند. رفت‌وآمدهای بی‌درپی ترامپ به کشورهای مختلف از جهان عرب تا شرق آسیا و تلاش او برای وادار کردن این کشورها به سرمایه‌گذاری در آمریکا، خود نشانه‌ای از وضعیت نامطلوب اقتصاد ایالات متحده است. می‌توان با اطمینان گفت که بخش چشمگیری از مردم آمریکا با مشکلات اقتصادی جدی مواجه‌اند که از بحران مسکن و اجاره‌های سنگین گرفته تا دشواری تأمین نیازهای روزمره زندگی را در برمی‌گیرد.

ترامپ در حالی از بهبود اوضاع اقتصادی سخن می‌گوید که در واقع در فضایی انتزاعی و دور از واقعیت زندگی مردم حرکت می‌کند. سیاست او تمرکز بر کاهش مالیات صنایع و تروتمندان است تا به‌زعم خود زمینه‌افزایش سرمایه‌گذاری و اشتغال را فراهم کند. اما نتیجه آن، تشدید نابرابری و فشار بیشتر بر طبقات متوسط و پایین جامعه بوده‌است. در واقع، اکنون می‌توان گفت نگاه ترامپ به جامعه آمریکا نگاهی ا با بالا به پایین‌است؛ نگاهی که قطعاً به شکست خواهدانجامید. امروز حدود ۲۰ درصد از جامعه آمریکا از ثروت و قدرت فراوان برخوردارند و در مقابل، ۸۰ درصد مردم (که نیمی از آن‌ها طبقه متوسط را تشکیل می‌دهند) با دشواری‌های معیشتی و زندگی رنج‌آور دست‌به‌گریبان هستند. تعطیلی‌های مکرر دولت فدرال نیز یکی از نتایج همین رویکرد ناعادلانه است. اوباما با طرح بیمه همگانی (اوباما‌کرت) تلاش داشت همه مردم را تحت پوشش بیمه قرار دهد. اما ترامپ با این سیاست مخالف است، زیرا معتقد است بیمه همگانی باعث کاهش درآمد پزشکان و در نتیجه کاهش مالیات دولت می‌شود. این نوع نگاه اقتصادی، نه تنها غیراخلاقی بلکه ناکارآمد نیز هست و در نهایت ساختار ایالات متحده را با بحران مشروعیت روبه‌رو می‌کند.

بانک‌ها از تقویت تسهیلات در بخش اشتغال خُرد غافل نشوند

رحیم زارع عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی با انتقاد از عملکرد نظام بانکی در حمایت از اشتغال خرد، گفت: در حالی که منابع قابل توجهی در لایح بودجه سالانه برای تقویت مشاغل کوچک پیش‌بینی شده‌است، بانک‌ها غالباً این منابع را به پروژه‌های کلان اختصاص داده و سهم اشتغال خرد را نادیده می‌گیرند. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس افزود: عدالت در توزیع منابع بانکی ضروری است تا اثرگذاری مالی بر اقتصاد ملی ملموس‌تر شود. وی بابیان اینکه دسترسی متقاضیان واقعی به تسهیلات خرد همچنان دشوار است، خاطر نشان کرد: بسیاری از متقاضیان از افزایش زحمتکش جامعه هستند و با دریافت تسهیلات کوچک می‌توانند فعالیت اقتصادی خود را گسترش دهند. زارع تأکید کرد: مجلس در دوره‌های اخیر با نظارت بر اجرای تبصره‌های بودجه‌ای و قوانین حمایتی تلاش کرده مسیر تزیق هدفمند منابع بانکی به اشتغال خرد را هموار کند تا زمینه رشد تولید و رونق اقتصادی در مناطق مختلف کشور فراهم شود. عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس همچنین از رفتارهای سلیقه‌ای در تخصیص منابع بانکی انتقاد کرد و گفت: گاهی تصمیم‌گیری درباره تسهیلات به جای آنکه مبتنی بر نیاز واقعی مناطق باشد، تحت تأثیر نیت شخصی یا گروهی قرار می‌گیرد که این امر موجب انحراف منابع از اهداف توسعه‌ای می‌شود.

«تجارت» به بررسی ارزیابی اتاق‌های سه‌گانه اقتصادی کشور می‌پردازد؛

ابرچالش تأمین مواداولیه

شدید قیمت و تأخیر در تأمین مواد اولیه مواجه بوده‌اند، که این موضوع برنامه‌ریزی تولید، مدیریت موجودی و کنترل هزینه‌ها را دشوار کرده‌است. نمونه‌هایی از این محدودیت‌ها را می‌توان در صنایع دارویی، غذایی و قطعات صنعتی مشاهده کرد که هر گونه نوسان در تأمین مواد اولیه، اثر مستقیم بر قیمت و کیفیت محصول نهایی دارد و برنامه‌های توسعه‌ای را مختل می‌کند. مساله دیگر که به شدت فضای کسب‌وکار را تحت تأثیر قرار داده، دشواری در دسترسی به منابع مالی و هزینه بالای تأمین سرمایه‌است. سیستم بانکی ایران به دلیل فرآیندهای طولانی، نیاز به وثایق سنگین و نرخ بالای سود، توانسته نقش حمایتی خود را به نحو موثر ایفا کند. این موضوع باعث شده بسیاری از بنگاه‌ها برای تأمین سرمایه در گردش و اجرای پروژه‌های توسعه‌ای با مشکل مواجه شوند و برخی فعالیت‌ها متوقف یا محدود شوند. فعالان اقتصادی، به ویژه در بخش تعاون و بنگاه‌های کوچک و متوسط، بارها تجربه کرده‌اند که روند طولانی در یافت تسهیلات، پیچیدگی در ارائه مدارک و محدودیت منابع مالی، مانع از بهره‌گیری از فرصت‌های رشد و توسعه شده‌است. همچنین، نوسانات بازار و ضعف زیرساخت‌ها از دیگر مشکلاتی است که فضای کسب‌وکار ایران را تحت تأثیر قرار داده‌است. تغییرات ناگهانی قیمت مواد اولیه و محصولات، مشکلات حمل‌ونقل، کمبود انبار و ناتوانی در استانداردسازی فرآیندها، برنامه‌ریزی و تولید را با ریسک‌های جدی مواجه کرده‌است. این مشکلات باعث کاهش پهرموری، افزایش هزینه‌ها و کاهش توان رقابتی بنگاه‌ها شده و فرصت‌های توسعه و رشد اقتصادی را محدود ساخته‌است. در چنین شرایطی، بنگاه‌ها برای حفظ توان عملیاتی و ادامه فعالیت، مجبور به اتخاذ راهکارهای کوتاه‌مدت و اغلب پرهزینه هستند که اثرات بلندمدت منفی بر عملکرد اقتصادی آنان دارد.

کاهش سرعت رشد نقدینگی و تورم با توقف فعالیت بانک آینده

تصمیم به‌گیری دو این حل و فصل مالی انجام‌شود. اصلاح نظام بانکی در این زمینه اهمیت ویژه‌ای دارد و می‌تواند به بهبود کلی وضعیت مالی کشور کمک کند. این کارشناس مسائل پولی و بانکی افزود: تلاش‌هایی به‌مدت چند سال برای اصلاح بانک آینده صورت گرفت، اما متأسفانه تنها نتیجه‌ای که حاصل شد، افزایش چندبرابری مشکلات این بانک بود و این تلاش‌ها به هیچ وجه مؤثر واقع نشد؛ لذا می‌توان گفت یکی از ضروریات اصلاح نظام بانکی، مشمول شدن این بانک به حل و فصل مالی بود. به نظر می‌رسد که با تصمیم بانک مرکزی و حمایت سران قوه، یک حمایت همه‌جانبه برای کاهش آثار اجتماعی و سیاسی

گروه اقتصاد کلان: حجت‌اله فرزانی، کارشناس مسائل پولی و بانکی با اشاره به اجرای فرآیند فیصله (گزیر) بانک آینده از ابتدای آبان ماه گفت: بانک آینده به دلیل ناترازی عمده و زیان انباشته بسیار بالا، الزامات نظارتی بانک مرکزی را رعایت نکرده و حدود احتیاطی بانک مرکزی را نیز نادیده گرفته بود. پس از چندین سال پیگیری، این بانک در نهایت مشمول مسائل گزیر و فیصله مالی قرار گرفت. وی بیان کرد: بانک مرکزی از مدت‌ها قبل در تلاش بود تا وضعیت مالی این بانک را حل و فصل کند. با توجه به اینکه حجم عده‌ای از ناترازی شبکه بانکی به واسطه این بانک ایجاد شده بود، ضروری بود که بانک مرکزی

معاون وزیر اقتصاد خبر داد؛ تمامی اصناف تا پایان سال مشمول مالیات بر ارزش افزوده می‌شوند

گروه اقتصاد کلان: هادی سبحانیان، رئیس سازمان امور مالیاتی در نشست با رؤسای اتحادیه‌ها و اعضای هیأت رئیسه اتاق اصناف مشهد افزود: با این حال اگر رؤسای اتحادیه‌های اتاق اصناف مشهد در ارتباط با این تکلیف قانونی موردونکشی‌ای دارند، قایل تدبیر است، سازمان امور مالیاتی نیز نظر کارشناسی خود را ارائه خواهد داد البته جریمه عمل نکردن به قانون مالیات بر ارزش افزوده نیز بسیار سنگین است. وی اظهار کرد: نظام مالیاتی کشور بر اساس قوانین ابلاغی به سمت سیستمی شدن پیش می‌رود و یک سری اقتضائاتی دارد که باید به آن عمل کرد اما با این پیش فرض که نباید تکالیف سنگینی را بر دوش مودیان مالیاتی به ویژه مودیان خرد مانند اصناف گذاشت. رئیس سازمان امور مالیاتی گفت: رویه‌ای که امروز در قوانین وجود دارد آن است که مودی‌ای که به تکالیف قانونی‌اش عمل می‌کند از یک سری مواهب جدی نیز برخوردار شود، اما اگر شخصی به قانون تمکین نکزد جرایم سنگینی داشته باشد. سبحانیان با اشاره به مشوق‌های مالیاتی افزود: باید به جایی برسیم که اگر فرد توسط ممیز مالیاتی رسیدگی نشود نیاز به نگهداری دفتر و دستک نداشته باشد، یا اگر استرداد دارد سریع‌تر استرداوی انجام شود و در اصطلاح در مسیر سبز قرار گیرد. وی ادامه داد: در حوزه مالیات بر ارزش افزوده طلا، صنوف و صاحبان کسب و کار چندین سال تلاش کردند و در نهایت مجلس شورای اسلامی اصل طلا را از مالیات بر ارزش افزوده معاف کرد. او اضافه کرد: اجرت و سود اما مشمول مالیات شد با این شرط که طلا فروشان صورت حساب خود را در سامانه مودیان ثبت کنند، در غیر این صورت به موجب قانون، مشمول جریمه ای معادل ۹ درصد ارزش اصل طلا خواهند شد. وی ادامه داد: رئیس سازمان امور مالیاتی طبق قانون تا پایان سال اختیار بخشودگی جرایم عدم پرداخت مالیات بر ارزش افزوده را دارد، رویکرد نظام مالیاتی این است که مودی خوش حساب در رفع تکالیف خود مسیر سبز داشته باشد و اگر به قانون عمل نکند جریمه سنگین داشته باشد. سبحانیان افزود: طبق بند ق تبصره یک قانون بودجه ۱۴۰۴، این سازمان مکلف است به همه اصناف فراخوان برای پرداخت مالیات بر ارزش افزوده دهد که این مهم از ابتدای دی ماه به اجرا درآمده است و همه اصناف تا پایان اسال به ترتیب مشمول مالیات بر ارزش افزوده خواهند شد.

نوبت اول ۱۴۰۴/۰۸/۱۰

نوبت دوم ۱۴۰۴/۰۸/۱۷

شهرام محمود پور – شهردار خنج